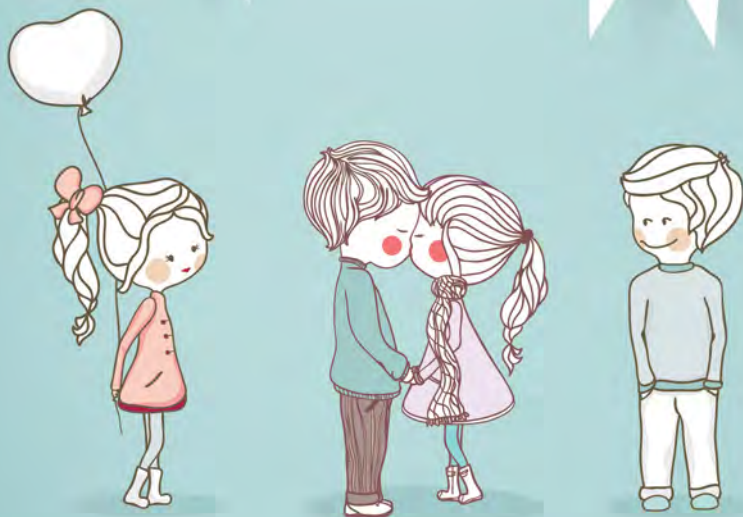

ΚΕΪΤ ΦΑΪΤΖΕΣ

Απιστία

*Αμαρτία
ή φυσική
αναγκαιότητα;*

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: OUR CHEATING HEARTS
Από τις Εκδόσεις Virago Press, Λονδίνο 2013

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Απιστία**

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Kate Figes

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Έλλη Συλογίδου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασσαπίδης

ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Θοδωρής Πιτσιρίκος

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ελένη Σταυροπούλου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Άγγελος Ελεύθερος & ΣΙΑ Ο.Ε.

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Kate Figes, 2013

First published in Great Britain in 2013 by Virago Press

© Εικόνας εξωφύλλου: Annyart, Ivana Forgo/www.shutterstock.com

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2014

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2014

ISBN 978-618-01-0501-8

***Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.***

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

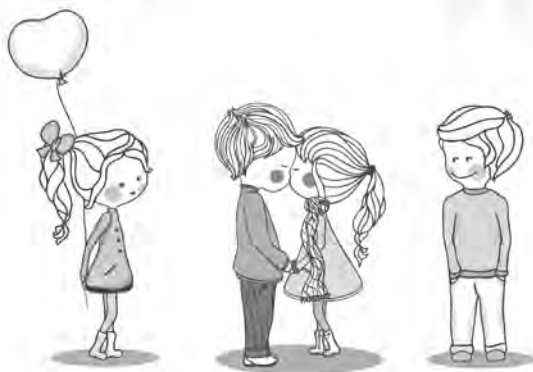
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομιχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

ΚΕΪΤ ΦΑΪΤΖΕΣ

Απιστία

*Αμαρτία
ή φυσική
αναγκαιότητα;*

*Μετάφραση:
Έλλη Συλογίδου*

Για το φορητό ψυγείο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Είναι δυνατή η μονογαμία;	11
Η ανατομία της σύγχρονης αγάπης	25
Διάδοχοι και εφεδρικοί	58
Σεξουαλική επιθυμία	104
Τι σημαίνει μια εξωσυζυγική σχέση;	136
Προδοσία	164
Ποιος φταίει;	199
Οι συνέπειες στα παιδιά	236
Δέσμευση	270
Σημειώσεις	307

Είναι δυνατή η μονογαμία;

Οι περισσότεροι από εμάς καταφέρνουμε τον περισσότερο καιρό να είμαστε μονογαμικοί.

Στις σύγχρονες σχέσεις η μονογαμία είναι συνώνυμη της δέσμευσης. Δε χρειάζεται πλέον να παντρευτούμε για ν' απολαύσουμε τη σαρκική επαφή, για να κάνουμε παιδιά ή, όλο και περισσότερο, για λόγους οικονομικής ασφάλειας: συνεπώς, η πίστη στην ερωτική σχέση συνιστά πλέον το κύριο σύμβολο δέσμευσης απέναντι στην αγάπη αυτή. Ωστόσο, οι στατιστικές, καθώς και τα περιστασιακά στοιχεία από συμβούλους ζευγαριών και δικηγόρους διαζυγίων συντείνουν στο ότι η απόλυτη πίστη είναι πιο σπάνια απ' ό,τι θα θέλαμε να πιστεύουμε. Η πραγματικότητα πόρρω απέχει από το συμβολικό ιδεώδες.

Είναι δύσκολο να συγκεντρωθούν ακριβή στοιχεία, αλλά μια σειρά ερευνών στο Ηνωμένο Βασίλειο και στις Ηνωμένες Πολιτείες υποδεικνύουν ότι το 25 με 70 τοις εκατό των γυναικών και το 40 με 80 τοις εκατό των ανδρών είχαν τουλάχιστον μία εξωσυζυγική σεξουαλική επαφή.¹ Οι περισσότερες εκτιμήσεις σχετικά με τα ποσοστά απιστίας –όπου πατέρας των παιδιών είναι άλλος άνδρας και όχι ο σύντροφος της μητέρας– κυμαίνονται μεταξύ του 10 και του 15 τοις εκατό.² Το ένα τέταρτο του συνόλου των ζευγαριών απευθύνεται σε ψυχολόγους λόγω εξωσυζυγικής σχέσης. Ένα 30 τοις εκατό αποκαλύπτει κάποια εξωσυζυγική σχέση κατά τη διάρκεια

της συνάντησης με τον οικογενειακό σύμβουλο. Οι ψυχολόγοι με τους οποίους συζήτησα εκτιμούν ότι περίπου τα τρία τέταρτα των ανδρών και το ένα τέταρτο των γυναικών που βλέπουν σε μεμονωμένες συνεδρίες στα ιατρεία τους αντιμετωπίζουν δυσκολίες στον γάμο τους λόγω εξωσυζυγικής σχέσης. Οι δικηγόροι διαζυγίων λένε ότι η απιστία εξακολουθεί να είναι μία από τις κυριότερες αιτίες διαζυγίου και συχνά το αποτέλεσμα είναι οι ιδιαίτερα πικρόχολοι χωρισμοί.

Οι στατιστικές δε μας λένε σε τι ποσοστό οι απιστίες αφορούν πολύ σύντομα φλερτ, δεν αποκαλύφθηκαν ποτέ ή τι βαθμό αποσταθεροποίησης προκάλεσαν. Παίζουμε συχνά με την ιδέα μιας ερωτικής περιπέτειας, αλλά την απορρίπτουμε όταν όντως εμφανίζεται η ευκαιρία για μια περιστασιακή σχέση. Δε γνωρίζουμε πόσοι γάμοι χωρίς σεξ είναι ευτυχισμένοι και συντηρούνται χάρη σε μια διακριτική εβδομαδιαία συνάντηση. Δε γνωρίζουμε πόσα ζευγάρια παραμένουν μαζί ύστερα από μια εξωσυζυγική σχέση, χωρίς να μιλήσουν σε κανέναν για όσα πέρασαν. Και δε γνωρίζουμε πόσα διαζύγια προκαλεί η προδοσία λόγω εξωσυζυγικής σχέσης, ούτε πόσες από τις σχέσεις αυτές είχαν σβήσει πολύ πριν ξεκινήσει η εξωσυζυγική σχέση. Υπάρχουν ακόμα πάρα πολλά που δεν ξέρουμε σχετικά με τα εξωσυζυγικά τσιλημπουρδίσματα – κι όταν χρησιμοποιώ τις λέξεις «συζυγικός» ή «γάμος», αναφέρομαι σε κάθε σχέση αφοσίωσης, ατόμων του ίδιου φύλου ή μη που είναι παντρεμένα, που συζούν ή μένουν χωριστά.

Η απιστία φαίνεται πως είναι τόσο συχνό φαινόμενο, ώστε είναι πιθανό να προκύψει κάποια στιγμή σε μια μακροχρόνια σχέση. Ωστόσο, όσον αφορά την κατανόηση του γιατί παραστρατούμε σεξουαλικά και τον τρόπο που μπορούμε να περιορίσουμε τις πιθανότητες να συμβεί ή να ξεπεράσουμε μια τέτοια κατάσταση, εξακολουθούμε να βρισκόμαστε στα σκοτεινά χρόνια της άγνοιας, του ψόγου και της ντροπής. Ελπίζουμε απλώς και φτάνουμε στο σημείο ακόμα και να υποθέτουμε πως κάτι τέτοιο δε θα συμβεί

σ' εμάς. Σύμφωνα με τη σύγχρονη ηθική, κάθε απιστία είναι πάντοτε λάθος, καταστρέφει την ιερή εμπιστοσύνη μεταξύ του ζευγαριού και, κατά συνέπεια, σπάνια μπορεί να ξεπεραστεί, τη στιγμή που στην πραγματικότητα για πολύ κόσμο οι εξωσυζυγικές σχέσεις συνιστούν αποκάλυψη. Η περιπέτεια μιας εξωσυζυγικής ερωτικής σχέσης τούς επιτρέπει να καταλάβουν περισσότερα σχετικά με την οικειότητα, με τις μη ρεαλιστικές προσδοκίες τους από μια σχέση και με όσα πραγματικά θέλουν από τη ζωή είτε με το νέο αυτό πρόσωπο είτε στο πλαίσιο της υπάρχουσας αναζωογονημένης σχέσης. Όσο οδυνηρή κι αν είναι, η απιστία μπορεί να βοηθήσει τα ζευγάρια να αποδεχτούν ότι είναι ανόητο να πιστεύουν πως μια σχέση τούς ανήκει ή να θεωρούν ο ένας τον άλλο δεδομένο. Μια εξωσυζυγική σχέση μπορεί να καταρρακώσει συναισθηματικά όχι μόνο τον ή τη σύζυγο που ανακάλυψε ότι έχει προδοθεί, αλλά και τη βασανισμένη ψυχή που ξεστράτισε. Μπορεί να θυμίζει χειροβομβίδα που έσκασε στην καρδιά της ζωής του ζευγαριού, μια και πρόκειται για ένα τόσο συγκλονιστικό γεγονός, ώστε αναπόφευκτα θα επιφέρει αλλαγές. Τότε, πολλά ζευγάρια αποκτούν πολύ πιο δυνατές σχέσεις, επειδή γνώρισαν καλύτερα τον εαυτό τους και τον ή τη σύντροφό τους και συνειδητοποίησαν ότι θα μπορούσαν να χάσουν ο ένας τον άλλο οριστικά.

Πιθανότατα υπάρχουν τόσοι λόγοι για να συνάψει κάποιος μια εξωσυζυγική σχέση όσοι και άνθρωποι, μια και όπως είπε κάποτε ο Άντονι Μπέρτζες: «Η μοιχεία είναι η πιο δημιουργική αμαρτία». Μολονότι κάθε εξωσυζυγική και ερωτική σχέση είναι μοναδική, φαίνεται πως υπάρχουν κοινά στοιχεία που την πυροδοτούν. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις συχνά προκαλούνται από πλήξη, μοναξιά, κατάθλιψη, δυστυχία στον γάμο και την ανάγκη να γίνει λίγο πιο πικάντικη η τακτοποιημένη προβλεψιμότητα της ζωής χάρη στην αναζωογονητική έκθεση στον κίνδυνο. Την απιστία μπορεί να προκαλέσει η ανασφάλεια στην παιδική ηλικία, ο θυμός, το μίσος ή η εκδίκηση για κάποιο άλλο συζυγικό σφάλμα. Μια εξωσυζυγική σχέ-

ση μπορεί να αποτελέσει ισχυρό όπλο κακοποίησης ή αποτελεσματικό μέσο αποστασιοποίησης από μια σχέση, όταν αισθανόμαστε παγιδευμένοι, αποτυχημένοι ή ανίκανοι να ικανοποιήσουμε όλες τις ανάγκες του άλλου. Μας φαίνεται τόσο δύσκολο να αντιμετωπίσουμε ένα άτομο, ώστε αποφασίζουμε να περιπλέξουμε περισσότερο τα πράγματα δημιουργώντας σχέσεις με δύο.

Σημαντικό ρόλο παίζουν οι περιστάσεις, καθώς και το πόσο πολύ έχουμε πει. Ορισμένες φορές απλώς κολακευόμαστε από το γεγονός ότι κάποιος εκτός της σχέσης μας μπορεί να μας επιθυμεί, ιδίως σε μεταβατικές στιγμές-κλειδιά: μετά τη γέννηση ενός παιδιού, όταν τα παιδιά φύγουν απ' το σπίτι, όταν ο ένας σύντροφος αρρωστήσει σοβαρά ή όταν πεθάνει ένας γονιός. «Κάθε στενή σχέση ή γάμος θυμίζει περίτεχνο ιστό αράχνης και η χρονική στιγμή που προκύπτει μια εξωσυζυγική σχέση υποδηλώνει πολλά», λέει η σύμβουλος ζευγαριών Λίζα Γκλεν. «Συνέβη όταν η σύντροφος έμεινε έγκυος ή κατά τους μήνες μετά τη γέννηση του μωρού; Εκείνη αποτραβήχτηκε ή εκείνος δεν τη θέλησε ξανά ως γυναίκα, γιατί στην πραγματικότητα παντρεύτηκε τη μητέρα του; Πολλοί άνδρες αυτό κάνουν!»

Οι εξωσυζυγικές σχέσεις έχουν πολλές εκφάνσεις που ξεκινούν από την περιπέτεια της μιας βραδιάς, η οποία ποτέ δεν αποκαλύπτεται ούτε απειλεί τη σταθερότητα μιας σχέσης αφοσίωσης, και φτάνουν μέχρι τις μακροχρόνιες σχέσεις, οι οποίες λειτουργούν ως μέσο λύσης μιας σχέσης και εξόδου από αυτήν. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις αφορούν συχνά τη συγκίνηση που προκαλεί μια παράβαση, επειδή κάθε συναίσθημα, συμπεριλαμβανομένης της ενοχής, της δυστυχίας και του φόβου για την καταρράκωση που προκαλεί η απώλεια, βιώνεται τόσο έντονα, ώστε νιώθουμε πραγματικά ζωντανοί. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις μάς δίνουν μια αίσθηση επιτυχίας, ακόμα και παντοδυναμίας, γιατί πρέπει να τολμήσουμε να κάνουμε πράγματα τα οποία ενδεχομένως δεν είχαμε ξανακάνει ποτέ πριν. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις λαμβάνουν χώρα σε συναρπαστικά

μέρη: σε ξενοδοχεία, στα κρυφά, κατά τη διάρκεια σαββατοκύριακων εκτός έδρας, «σε θέσεις αυτοκινήτων, σε χαλιά, στα ριζά δέντρων που φαίνονται απ' το παρμπρίζ του αυτοκινήτου», όπως γράφει ο Τζον Άπνταϊκ στο *Rabbit Redux*, «στην γκρι-μπεζ μοκέτα στον στενό χώρο ανάμεσα στα τρία πράσινα μεταλλικά γραφεία και το χρηματοκιβώτιο».

Υπάρχει το συναισθηματικό ρόλερ κόστερ της αποπλάνησης και της κατάκτησης, η τρομακτική διαδρομή που κατακλύζεται από μυστικά και αστυνομικού τύπου τεχνάσματα για την κάλυψη αποκαλυπτικών ενδείξεων. Πολλοί πιστεύουν, συνήθως ανοήτως, πως χάρη στον θρίαμβο που συνεπάγεται η εξασφάλιση της προσοχής ενός τρίτου ατόμου θα μπορέσουν να ζήσουν επ' αόριστον διπλή ζωή. Ο πιο παθιασμένος έρωτας απαιτεί να ξεπεραστούν τεράστια εμπόδια. «Είναι η ικανοποίηση ότι τα κατάφερα», λέει ο Όλιβερ, ένας άνδρας που δυστύχησε στον γάμο του και διατηρούσε εξωσυζυγική σχέση με παντρεμένη γυναίκα τους τελευταίους έξι μήνες. «Κι εκείνη απατάει τον άνδρα της και λέει ότι αν ήμασταν μαζί, δε θα με απατούσε, αλλά δεν την πιστεύω καθόλου, γιατί κι εμένα μου άρεσε όλο αυτό όταν ήμουν νέος. Δεν ήθελα καν να κάνω σεξ στο τέλος της βραδιάς. Το μόνο που με ένοιαζε ήταν το κρυφτούλι, η μυστική οικειότητα, το κυνήγι».

Οι εξωσυζυγικές σχέσεις μπορεί να δίνουν την ψευδαίσθηση πως βελτιώνουν μια σχέση καθιστώντας την πιο χαλαρή, δεδομένου ότι αναμένονται λιγότερα από κάποιον σύντροφο όταν ορισμένες ανάγκες του άλλου συντρόφου καλύπτονται αλλού. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις προσφέρουν σε πολλούς την ευκαιρία να απολαύσουν ένα πολύ διαφορετικό είδος σεξ εκτός της οικειότητας του σπιτιού, που είτε περιλαμβάνει ξύλο επί πληρωμή είτε εξερεύνηση ομοφυλοφιλικών ή ετεροφυλοφιλικών τάσεων. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις λειτουργούν ως το απόλυτο ξέφωτο, μία απόδραση από την πραγματικότητα της καθημερινής ζωής. «Σεξ, κρασί, φαγητό, ύπνος. Είμαι ένα πλάσμα με σωματικές ανάγκες», γράφει η

Ντάνι Σαπίρο περιγράφοντας την εμπειρία της ως ερωμένης, «και ζω στην άλλη πλευρά μιας διαυγούς, λεπτής μεμβράνης που με χωρίζει απ' όσα έχουν να κάνουν με τον κόσμο».³

Σ' αυτόν τον ανέμελο κόσμο, μπορούμε να βρεθούμε στον χώρο της φαντασίας, συνάπτοντας εξωσυζυγικές σχέσεις με το είδος του ατόμου που θα θέλαμε να είναι – νεότερο, πιο επιτυχημένο, όμορφο, πιο πλούσιο, πιο ελεύθερο. Όταν βρισκόμαστε σ' αυτόν τον μαγικό τόπο, πιστεύουμε αφελώς ότι κανένας δεν έχει προσέξει τι σκαρώνουμε και ότι είμαστε προστατευμένοι από εγκυμοσύνες και σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, δεδομένου ότι το σεξ είναι συχνά αναπάντεχο και δε χρησιμοποιείται αντισύλληψη. Η απιστία μάς επιτρέπει να ζήσουμε μια ερωτική ιστορία όπου όλα τα όνειρά μας πραγματοποιούνται για μερικές ώρες. «Εμπαινε σε κάτι μαγευτικό, όπου όλα θα ήταν πάθος, έκσταση, ενθουσιασμός», γράφει ο Φλομπέρ για τη διάσημη μοιχό του, τη Μαντάμ Μποβαρί. «Οι κορυφές του αισθήματος ακτινοβολούσαν κάτω από τη σκέψη της και η συνηθισμένη ζωή φαινόταν πάρα πολύ μακριά, πολύ χαμηλά, μέσα στο σκοτάδι, ανάμεσα στα διαστήματα που άφηναν τα υψώματα αυτά».*

Συχνά επιλέγουμε ένα σύντροφο εκτός της σχέσης μας για να επιβεβαιωθούμε, ν' ακούσουμε ότι είμαστε όμορφοι, επιθυμητοί, οι καλύτεροι ερωτικοί παρτενέρ στον κόσμο. Στρεφόμαστε στους άλλους από ανάγκη για μητρική στοργή και χάδια χωρίς ερωτήσεις ούτε επικρίσεις, όταν αισθανόμαστε πως δε μας τα προσφέρει ο σύντροφός μας και όταν δεν τολμούμε να τα ζητήσουμε. Η λαχτάρα για την τέλεια αγάπη, για τη ρομαντική ιδέα πως μπορεί κάποιος να χαθεί σε μια γεμάτη έκσταση και πάθος ένωση μ' ένα άλλο ανθρώπινο ον είναι κατανοητή. Όλοι θα θέλαμε διακαώς, όταν αντιμετωπίζουμε ιδιαίτερα δύσκολες στιγμές στη ζωή μας ή στη

---

* Γουσταύος Φλομπέρ, *Μαντάμ Μποβαρί*, μτφρ. Κωνσταντίνος Θεοτόκης, Εκδόσεις Γράμματα, Αθήνα 1991. (Σ.τ.Μ.)

σχέση μας, να μπορούσαμε να βουτήξουμε σ' έναν παράλληλο κόσμο, όπου κάποιος θα ήταν πιο δυνατός από μας και θα έπαιρνε όλο το βάρος πάνω του, όπου δε θα χρειαζόταν να εξηγηθούμε ή να συμβιβαστούμε, όπου θα μας αγκάλιαζε και θα μας χάιδευε τρυφερά κάποιος που θα μας λάτρευε άνευ όρων. Οι εξωσυζυγικές σχέσεις μάς επιτρέπουν να παίζουμε με ασφάλεια πολλά παιχνίδια της εκ νέου ανακάλυψης του εαυτού μας: «Της μητέρας, του πατέρα, του αδελφού, του αγγέλου ή του διαβόλου – με πολύ μικρό ρίσκο επειδή, σε αντίθεση με τον γάμο, η μοιχεία δεν περιλαμβάνει αρχικά μονιμότητα. Η αλήθεια δεν είναι ανάγκη να αποκαλυφθεί ποτέ: τα ψεγάδια της πραγματικότητας του εαυτού μας δε χρειάζεται να τα μάθει ο άλλος», γράφει η Ανέτ Λόουσον στη μεγάλη μελέτη της *Μοιχεία*, που δημοσιεύτηκε το 1998. «Όσο η μοιχεία είναι σύντομη, η φαντασίωση μπορεί να συντηρηθεί. Υπό αυτή την έννοια, η μοιχεία δεν είναι επικίνδυνη αλλά ασφαλής. Οι εραστές μπορούν να αλλάξουν ρόλους φύλου, να παίξουν με το σεξ και τη φαντασία, να ικανοποιήσουν συγκεκριμένες ανάγκες, να γίνουν όλα τα πράγματα για τα οποία δεν υπάρχει χώρος στον γάμο».

Δεν είναι ν' απορεί κανείς, λοιπόν, που οι εξωσυζυγικές σχέσεις είναι τόσο συχνές. Υπάρχει κανείς ανάμεσα σε όσους διαβάσουν αυτό το βιβλίο που δεν έχει νιώσει ορισμένα ή όλα τα παραπάνω κάποια στιγμή μέσα στη μακρόχρονη σχέση του; Πόσο πλησιάζουμε όλοι στη σεξουαλική και συναισθηματική προδοσία σε δύσκολες εποχές ή σε στιγμές αδυναμίας και ανωριμότητας; Ζούμε σ' έναν πολιτισμό που πρεσβεύει το «θέλω, συνεπώς μπορώ να έχω» και είμαστε πιο άπληστοι, πιο παχύσαρκοι και πιο μεγάλοι καταναλωτές από ποτέ άλλοτε. Δίνουμε την εντύπωση πως χρειαζόμαστε δεκάδες τσάντες και παπούτσια, ακόμα και πολλά σπίτια για να αισθανθούμε ολοκληρωμένοι ή για να φαίνεται πως ζούμε άνετα. Το «καλό» σεξ θεωρείται όλο και περισσότερο υλικό αγαθό. Όταν σκεφτεί κανείς τον αριθμό των νέων πιέσεων σεξουαλικής φύσης στον γάμο, μια και το τακτικό ικανοποιητικό σεξ συνιστά σήμερα

ένδειξη υγιούς σχέσης (και η απουσία του ένδειξη σχέσης με προβλήματα), καθώς και την ευκολία πρόσβασης σε μια σειρά σεξουαλικών πειρασμών από την πορνογραφία μέχρι τα φλερτ στα δωμάτια επικοινωνίας (chatrooms), αποτελεί θαύμα το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμα εκείνοι που παραμένουν πιστοί στο ταίρι τους. «Η μοιχεία είναι κάτι το κοινό και κάτι που συγχωρείται», γράφει η Σίρι Χούστβεντ στο μυθιστόρημά της *Καλοκαίρι δίχως άνδρες*, «όπως και η οργή της προδομένης συζύγου».

Τότε, τι σημαίνει το να είναι κανείς άπιστος στο πλαίσιο της νέας ηθικής απόλυτης σύμπνοιας όσον αφορά τις σχέσεις; Οι αμαρτωλές σκέψεις μετράνε; Έχει σημασία ένα μήνυμα που περιέχει φλερτ ή μια εξωσυζυγική σχέση στην «τρίτη ζωή»; Και ποιο είναι το νόημα εκείνου του τακτικού ραντεβού για γεύμα με έναν πρώην εραστή ή ένα φίλο απ' τη δουλειά με τον οποίο δε θα θέλαμε ποτέ να πλαгиάσουμε, αλλά τον συμπαθούμε πραγματικά; Είναι συναισθηματική προδοσία και το πράγμα χειροτερεύει αν δεν το ομολογήσουμε; Αν γίνει επί πληρωμή μετράει; Πολλοί άνδρες δε φαίνεται να το πιστεύουν. Και ο αυνανισμός ή το κοίταγμα πορνογραφικού υλικού; Τι σημαίνει απιστία στο πλαίσιο της νέας φιλοσοφίας της αδελφής ψυχής, σύμφωνα με την οποία είμαστε τα πάντα ο ένας για τον άλλο – σεξουαλικά συμβατοί σύντροφοι, πνευματικά ίσοι, γονείς και καλύτεροι φίλοι;

Η σχέση του ζευγαριού βρίσκεται εδώ και αιώνες σε μιαν άβολη θέση ανάμεσα στην ιδιωτική και δημόσια ζωή και υπόκειται στους ελέγχους της θρησκείας και του κράτους. Το συμβόλαιο του «γάμου» με τον ευρύτερο ορισμό του συνιστά θεμέλιο της κοινωνίας και όσον αφορά την ανατροφή των παιδιών, αλλά και την κοινωνική φροντίδα του ενός για τον άλλο. Κατά συνέπεια, η απιστία ή η μοιχεία απειλούν κάτι περισσότερο από τον θεσμό του γάμου: αποσταθεροποιούν τις ρίζες ενός συμβολαίου ανάμεσα σε δύο ανθρώπους, σύμφωνα με το οποίο έχουν αξία η εμπιστοσύνη και η αφο-

σίωση, και υπονομεύουν συνολικά τον θεσμό της κοινωνίας. Οι εφημερίδες, τα περιοδικά και οι ιστότοποι αποκαλύπτουν τα ιδιωτικά σεξουαλικά ατοπήματα πολιτικών και διασημοτήτων που παραστράτησαν σαν να πρόδωσαν όχι μόνο τον ή τη σύντροφό τους αλλά και όλους τους υπόλοιπους. Τηλεοπτικές εκπομπές, όπως εκείνες των Τζέρι Σπρίνγκερ και Τζέρεμι Κάιλ, δικάζουν άτομα που έχουν υποπέσει σε μοιχεία μπροστά σε κοινό που κοροϊδεύει και ζητωκραυγάζει, θυμίζοντας τη διαπόμευση που επιβαλλόταν στους μοιχούς τον Μεσαίωνα. Η δυσδιάκριτη πολυπλοκότητα και οι καθημερινές δυσκολίες μιας σχέσης σπάνια αναγνωρίζονται. Τα πάντα εστιάζονται στην ιδέα ότι εάν πεις ψέματα ή απατήσεις τον σύντροφό σου, κανείς δεν μπορεί να σου εμπιστευτεί τίποτε, μολοντί δεν υπάρχουν στοιχεία που να υποδηλώνουν ότι όσοι έχουν εξωσυζυγική σεξουαλική δραστηριότητα διαθέτουν πιο εγκληματική φυσιογνωμία ή είναι πιο διεφθαρμένοι από τον υπόλοιπο πληθυσμό. Υπάρχει, ίσως, η αίσθηση πως εάν αυτό το συμβόλαιο που συνάφθηκε μεταξύ δύο ατόμων σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο δεν μπορεί να τηρηθεί, τότε δεν μπορεί να υπάρξει εμπιστοσύνη σε τίποτε άλλο, σε καμία άλλη δέσμευση ή συμβόλαιο. Το κέντρο του κοινωνικού μας οικοδομήματος ως κοινωνίας δεν μπορεί να αντέξει. Ωστόσο –και εδώ έγκειται η δυσκολία– γνωρίζουμε επίσης ότι σε αντίθεση με τις άλλες αμαρτίες, όπως ο φόνος ή η κλοπή, η μοιχεία είναι το μόνο «έγκλημα» που όλοι θα μπορούσαμε σε δύσκολες στιγμές να φανταστούμε τον εαυτό μας να διαπράττει.

Ο φαρισαϊσμός που περιβάλλει την απόλυτη πίστη ως το πιο σπουδαίο έμβλημα δέσμευσης στην ερωτική σχέση είναι τώρα τόσο απόλυτος, ώστε πολλοί δυσκολεύονται να μιλήσουν με απόλυτη ειλικρίνεια για την έλξη που νιώθουν για άλλους και για το ερωτικό παρελθόν τους. Αυτό όμως μπορεί να μοιάζει και με προδοσία, επειδή υποτίθεται πως δεν υπάρχουν μυστικά σε μια ευτυχισμένη σχέση. Η απόλυτη απέχθεια προς κάθε μορφή «απιστίας» σημαίνει ότι ο πολυσύνθετος συναισθηματικός και ψυχολογικός

χαρακτήρας της ερωτικής προδοσίας δεν εξετάζεται ούτε συζητείται ποτέ. Είναι, πολύ απλά, πάντοτε λάθος. Η νέα ηθική είναι η εξής: ένα σφάλμα κι έφυγες. Όταν τα ζευγάρια βρεθούν αντιμέτωπα μ' αυτή την πραγματικότητα, η ζωή περιπλέκεται. Θα 'πρεπε να φύγουν οι ίδιοι ή να πετάξουν τον άλλο έξω; Κι αν δε θέλουν να το κάνουν; Σε ποιον μπορούν να στραφούν για βοήθεια; «Τα ζευγάρια συχνά δεν ξέρουν αν μπορούν να μείνουν μαζί, αν θέλουν να μείνουν μαζί ή αν θα 'πρεπε να μείνουν μαζί», λέει ο ψυχαναλυτής και σύμβουλος ζευγαριών Μπρετ Καρ. «Και επίσης δεν ξέρουν αν το να δεχτούν πίσω τον σύντροφό τους αποτελεί πράξη γενναιοδωρίας, αυτοσυντήρησης ή σαδομαζοχισμού».

Η απόλυτη μονογαμία έχει μετατραπεί σε προσωπικό επίτευγμα, σε μια σχεδόν πνευματική πράξη θυσίας και ανοχής της απογοήτευσης, καθώς και σε μια έντονη δημόσια επίδειξη ηθικής και δέσμευσης. Όταν η απόλυτη μονογαμία για οποιονδήποτε λόγο δεν επιτυγχάνεται, όπως συμβαίνει συχνά, απειλείται συνολικά η αίσθησή μας όσον αφορά το πού βρισκόμαστε και στο πλαίσιο της σχέσης και του ευρύτερου κόσμου. Εκείνος που παραστρατεί θεωρείται αδύναμος ή προβληματικός. Εκείνος που προδίδεται αισθάνεται πως δεν τον αγαπούν ή πως δεν είναι αρκετά άξιος ώστε να κρατήσει κοντά του τον σύντροφό του. Επίσης, η απειλή είναι πρακτική και οικονομικού χαρακτήρα, δεδομένης της πιθανότητας χωρισμού και διαζυγίου. Έτσι, όλο και περισσότεροι συντηρούν τη φαντασίωση ενός μονογαμικού γάμου, αποφεύγοντας να ρωτήσουν ή κάνοντας τα στραβά μάτια. Όπως θα αποκαλύψει το βιβλίο αυτό, οι δύο σύντροφοι επιδίδονται σ' έναν ιδιαίτερα περίπλοκο χορό εξαπάτησης και άρνησης, ιδίως όταν η σεξουαλική προδοσία χρησιμοποιείται ως μορφή κακοποίησης.

Η μονογαμία είναι ένα αξιοθαύμαστο ιδεώδες. Εξακολουθεί να είναι αυτό που οι περισσότεροι περιμένουν από τη σχέση τους. Όλοι μας έχουμε την αρχέγονη ανάγκη για αποκλειστικό δέσιμο

με κάποιο άλλο πρόσωπο ώστε να νιώσουμε ξεχωριστοί. Χρειαζόμαστε συνέπεια και συνέχεια στις πιο σημαντικές σχέσεις μας, όχι μόνο ως παιδιά οπότε και είμαστε πλήρως εξαρτώμενοι, αλλά σ' όλη τη διάρκεια της ζωής μας. Η σεξουαλική πρωτοτυπία και η συνεχής έκσταση μπορεί να μας πλασάρονται ως βασικά για την υγεία και την ευτυχία μας, σαν να έχουμε δικαίωμα σε μίαν ατέρμονη σεξουαλική διέγερση και ικανοποίηση, αλλά και η εγκράτεια μας κάνει καλό. Όταν είμαστε πιστοί στον σύζυγό μας, δείχνουμε ότι νοιαζόμαστε γι' αυτόν, θεωρούμε ότι οι ανάγκες του είναι πάνω απ' τις δικές μας, αρνούμενοι να τον πληγώσουμε. Αυτό σημαίνει ότι θέτουμε τον άλλο πάνω απ' την εγωιστική μας ανάγκη για εφήμερη σεξουαλική ικανοποίηση, τη στιγμή που υπάρχουν πολλοί με τους οποίους θα μπορούσαμε να περάσουμε πολύ ωραία. Όπως είπε κάποτε ο Ουίνστον Τσόρτσιλ για τη δημοκρατία, η μονογαμία φαίνεται πως είναι το χειρότερο δυνατό σύστημα μέχρι να εξετάσει κανείς τις εναλλακτικές.

Η σημασία της εμπιστοσύνης σε μια καλή σχέση είναι το να νιώθουμε αρκετή ασφάλεια ώστε να αγαπάμε, αρκετή ασφάλεια ώστε να αποκαλύψουμε τον αληθινό εαυτό μας και να ξέρουμε ότι ως αποτέλεσμα δε θα στερηθούμε την αγάπη, ούτε θα μας απορρίψει κάποιος φαινομενικά «καλύτερος». Η μονογαμία είναι δυνατή και πολλά ζευγάρια καταφέρνουν να την επιτύχουν είτε καθ' όλη τη διάρκεια της σχέσης τους είτε για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Αλλά για τους αμέτρητους άλλους που δεν υπήρξαν τόσο ενάρετοι είτε για λίγο είτε κατ' επανάληψη, είναι ζωτικής σημασίας να πραγματοποιηθεί ένας πιο ειλικρινής και ανθρώπινος δημόσιος διάλογος σχετικά με το ζήτημα της απιστίας, εφόσον θέλουμε επίσης ως κοινωνία να στηρίξουμε τη σταθερότητα των σχέσεων αφοσίωσης και της οικογενειακής ζωής.

Τα δοκίμια στο βιβλίο αυτό αφορούν την ανάγκη μας για σεξουαλική πίστη, καθώς και τους πολυπληθείς μύθους που περιβάλλουν την απιστία. Η μαρτυρία των ειδικών και όσων έχουν ζη-

σει μια τέτοια δοκιμασία, αλλά και η ψυχολογία, η ιστορία και η λογοτεχνία φωτίζουν τους δεσμούς αγάπης οι οποίοι μας συνδέουν σήμερα που η σεξουαλική απιστία προβάλλει ως η Μεγάλη Προδοσία της σύγχρονης σχέσης, όταν όλως παραδόξως είναι πιο εύκολο από ποτέ να υπάρξουν ευκαιρίες να ξεμουλιστεί κανείς. Οι καινούργιες προσδοκίες τελειότητας και απόλυτης σύμπνοιας σε μια σχέση έχουν αυξήσει τη γοητεία των εξωσυζυγικών σχέσεων. Η νέα ηθική της πλήρους, εξομολογητικής ειλικρίνειας αυξάνει την ανάγκη για εξαπάτηση και την άρνηση ακόμα και του παραμικρού φλερτ και καθιστά πιο οδυνηρές τις πληγές της προδοσίας, τις ενοχές και την άποψη πως φταίει μόνο εκείνος που παραστράτησε. Αυτό το δυνατό κοκτέιλ καταστρέφει αναπόφευκτα πολλές σχέσεις με κατά τα λοιπά γερά θεμέλια, όπως η κοινή πορεία και τα κοινά ενδιαφέροντα, η γνήσια αγάπη και τρυφερότητα του ενός για τον άλλο, καθώς και τη ζωτική σημασία ευτυχία των παιδιών και την οικογενειακή ζωή τους.

Πολλοί απ' όσους χωρίζουν εξαιτίας μιας εξωσυζυγικής σχέσης μετανιώνουν αργότερα γι' αυτή τους την απόφαση. Ήταν τόσα πολλά εκείνα που τους ένωναν ως ζευγάρι, ώστε αναρωτιούνται εκ των υστέρων αν θα μπορούσαν να είχαν βρει μιαν άλλη λύση. Αντίθετα, φαίνεται να έχουμε την ανάγκη να διατηρήσουμε τον μύθο και την ελπίδα πως είναι δυνατό να υπάρξει μια τέλεια και, κατά συνέπεια, μόνιμη σεξουαλικά αποκλειστική σχέση, κι έτσι προσπαθούμε ξανά, αλλά με άλλο άτομο.

Η διαφορά είναι τόσο μεγάλη ανάμεσα στις προσδοκίες για απόλυτη αφοσίωση και στην ακατάστατη πραγματικότητα του τρόπου που ζούμε και αγαπάμε, ώστε αισθανόμαστε αναπόφευκτα πως έχουμε αποτύχει οικτρά όταν πέφτουμε ή μας σπρώχνουν από το βάθρο όπου στεκόμαστε. Η εμπιστοσύνη δεν είναι δυνατό να έχει διάρκεια, αν βασίζεται σ' ένα ιδεώδες το οποίο εικάζεται, αλλά ποτέ δε συζητείται. Το ιδεώδες της μονογαμίας κρέμεται από μια κλωστή και μάλλον συγκρατείται από την κοινωνική και πνευματι-

κή καταδίκη της απιστίας παρά εσωτερικά από δύο άτομα που είναι αρκετά ώριμα ώστε να μπορούν να συζητήσουν για την έλξη που νιώθουν για τρίτους, για τα προβλήματά τους μέσα στη σχέση και για τον τρόπο που θα μπορούσαν να χτίσουν ένα καλύτερο μέλλον μαζί.

Οι σχέσεις υφίστανται ριζικές αλλαγές ως αποτέλεσμα νέων πιέσεων και απαιτήσεων από τα ζευγάρια όσον αφορά τις προσδοκίες σχετικά με το φύλο, την ισορροπία της εργασιακής ζωής και τη σύγχρονη ηθική, κατά την οποία η ατομική ευτυχία και η συνεχής σεξουαλική διέγερση φαίνεται να είναι πρωταρχικής σημασίας. Ενδεχομένως να αποδεχόμαστε περισσότερο τον χωρισμό παρά τη σεξουαλική προδοσία σ' ένα γάμο. Ωστόσο, είμαστε όλοι άνθρωποι και διαπράττουμε σφάλματα. Σε μια στενή σχέση αγάπης, θα 'πρεπε να μπορούμε να δείξουμε τις αδυναμίες μας και να εξακολουθούν να μας αγαπούν. Από κάποια άποψη, μοιάζουμε με πρωτοπόρους που αναζητούν ένα νέο τρόπο ν' αγαπούν. Κεντρικό ρόλο σ' ένα νέο διάλογο πρέπει να κατέχει μια πιο ειλικρινής κατανόηση της μονογαμίας, εφόσον θέλουμε επίσης να απολαύσουμε τα πολλά άλλα οφέλη που μπορεί να προσφέρει μια μακροχρόνια δυνατή σχέση αγάπης.

Δεν υπάρχει ένας μόνο σωστός τρόπος για να είμαστε μαζί ως ζευγάρι. Όλοι μας μαθαίνουμε μέσα από προσπάθειες και λάθη πώς να χτίσουμε μια ισόβια συνεργασία, όπου ίσως μπορέσουμε να συνταιριάξουμε τον συμβιβασμό και τη σύμπτωση με αρκετή αυτονομία, ώστε να μη νιώθουμε πως πνιγόμαστε. Στις μέρες μας η δέσμευση βάλλεται, ενώ ταυτόχρονα απουσιάζει μια φιλοσοφία για την αγάπη και τις σχέσεις, στο επίκεντρο της οποίας θα βρίσκεται η ανοχή και η συγχώρεση των αδυναμιών των μελών του ζευγαριού. Είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι στο Ευαγγέλιο, όταν παρουσιάζεται ενώπιον του Ιησού μια γυναίκα που έχει διαπράξει μοιχεία, Εκείνος διατυπώνει τη φράση που συμβολίζει ακριβώς την ανικανότητα του ανθρώπου να είναι τέλειος: «Ο αναμάρτητος πρώ-

τος τον λίθον βαλέτω». Διότι η περιοριστική γραμμή που θέτουμε με την απόλυτη μονογαμία δεν έχει ιδιαίτερο νόημα και μας δυσκολεύει όταν πρόκειται για τη φυσική έλξη που μας προκαλεί η γοητεία των άλλων. «Το ιδεώδες της μονογαμίας είναι ακριβώς αυτό – ένα ιδεώδες», γράφει ο ψυχοθεραπευτής που ειδικεύεται σε θέματα γάμου, Ουόρεν Κόλμαν.⁴ «Υπάρχει πάντοτε απόσταση ανάμεσα στο ιδεώδες και στην πιθανότητα να γίνει πραγματικότητα στον κόσμο, ωστόσο τα ιδεώδη είναι μολαταύτα αναγκαία για να δίνουν στη ζωή νόημα και αξία. Λειτουργούν σαν φάροι που δείχνουν τον δρόμο, κάτι για το οποίο μοχθούμε, αλλά ποτέ δεν πετυχαίνουμε. Όταν το αναγνωρίζουμε, υπάρχουν απώλειες, αλλά είναι πολύ προτιμότερο από τη μάταιη και καταδικασμένη προσπάθεια να αρνηθούμε την απόσταση αυτή επιλέγοντας να ζούμε σε μια διαρκή φαντασίωση σε στιλ Μαντάμ Μποβαρί».

Οι περισσότεροι από εμάς καταφέρνουμε να είμαστε μονογαμικοί – τουλάχιστον τον περισσότερο καιρό. Ταυτόχρονα, όμως, γνωρίζουμε ότι η μοιχεία είναι το «έγκλημα» που θα μπορούσαμε να φανταστούμε ότι διαπράττουμε.

Αλήθεια, το να είσαι «πιστός» έχει την ίδια σημασία για όλους; Γιατί ΑΠΑΤΟΥΝ οι άνθρωποι;

Η Κέιτ Φάιτζες δείχνει πώς, στους προοδευτικούς καιρούς που ζούμε, η μονογαμία έχει γίνει το νέο ιδανικό και το πρωταρχικό σύμβολο δέσμευσης. Αυτό, όμως, έχει ενισχύσει τη γοητεία της παράνομης σχέσης, επιτείνοντας την ανάγκη να εξαπατήσουμε, έχει τονίσει την ντροπή και τις πληγές της προδοσίας και μας έχει κάνει να εμπιστευόμαστε όλο και δυσκολότερα.

Το βιβλίο αυτό καταρρίπτει τα ταμπού, θέτει σκληρά ερωτήματα και προτείνει τρόπους για να ξεπεράσουμε την απιστία και να κατανοήσουμε καλύτερα τον εαυτό μας και τις σχέσεις μας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-618-01-0501-8

9 786180 105018

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 13561